

Mengsel- en rassenkeuze bij inzaai grasland verdient aandacht

Jan Visscher

Voor de inzaai van grasland gebruikt de veehouder meestal mengsels. Deze mengsels kunnen veelzijdig zijn, met diverse grassoorten en eventueel ook witte klaver, maar ook zeer eenvoudig, met alleen enkele rassen van de grassoort Engels raaigras. Om na de inzaai een optimaal grasland te verkrijgen verdient het aanbeveling om vooraf een bewuste keuze te maken voor een grasmengsel en de daarin voorkomende soorten, typen en rassen.

Samenstelling mengsels

Voor de inzaai van grasland worden meestal BG-mengsels gebruikt. Engels raaigras vormt de basis van deze rassenlijstmengsels voor meerjarig gebruik. De soort wordt nog verder onderverdeeld in laat en middentijds doorschietend (tijdstip van bloei of aarvorming, voorheen weidetype en laat hooitype genoemd) en in diploïd en tetraploïd. Daarnaast kunnen timothee, beemdlangbloem, veldbeemdgras en witte klaver in de mengsels voorkomen. In tabel 1 staat een overzicht van de samenstelling van de rassenlijstmengsels.

Beoordeling soorten voor grasland

Bij de beoordeling op landbouwkundige waarde voor grasland heeft Engels raaigras, in vergelijking met de andere grassoorten in de mengsels, een zeer goede productie en ook een goede

standvastigheid (= een lange levensduur). De opkomst na inzaai is zeer vlot. Timothee heeft wel een zeer goede wintervastheid, maar de standvastigheid en productie vallen bij beweiding tegen. Dit geldt min of meer ook voor beemdlangbloem en veldbeemdgras.

In Engels raaigras komt soms veel kroonroest voor. Tussen rassen bestaan grote verschillen. De ziektegevoeligheid van timothee en beemdlangbloem is vrij gering.

De smakelijkheid van Engels raaigras en timothee is uitstekend en ook die van beemdlangbloem is goed. Veldbeemdgras is minder smakelijk en wordt minder goed opgenomen, terwijl ook de verteerbaarheid een stuk lager is. Binnen Engels raaigras bestaan verschillen in smakelijkheid tussen diploïde en tetraploïde rassen.

Tetraploïde rassen hebben vaak de voorkeur van het vee, vooral in het najaar.

Tabel 1 Rassenlijstmengsels in gewichtsprocenten voor de inzaai van grasland

	Algemene graslandmengsels					
	zonder witte klaver				met witte klaver	
	BG 3	BG 4	BG 11	BG 12 ^{*)}	BG 1	BG 5
Soort of type						
Engels raaigras laat diploïd	50	36	36	-	32	33
Engels raaigras laat tetraploïd	-	-	-	50	-	-
Engels raaigras middent. diploïd	50	36	33	-	32	23
Engels raaigras middent. tetraploïd	-	-	-	50	-	-
Timothee weidetype	-	-	7	-	-	7
Timothee hooitype	-	28	7	-	24	7
Beemdlangbloem	-	-	14	-	-	14
Veldbeemdgras	-	-	3	-	-	3
Witte weideklaver	-	-	-	-	-	3
Witte cultuurklaver	-	-	-	-	12	10
Zaaizaad in kg per ha	25-40	25-40	25-40	40-55	25-40	25-40

^{*)} BG 12 kan ook bestaan uit: 30 % Engels raaigras laat diploïd en 70 % middentijds tetraploïd

Vanwege het 10-15 % lagere drogestofgehalte moet de opname van verse massa van tetraploïd gras ook wel meer zijn, om gelijk te zijn aan de opname van diploïd gras. Door de iets forsere en open groeiwijze is de zodedichtheid van tetra's meestal wel iets minder, waardoor wat eerder vertrapping of rijshade kan optreden. Witte klaver in een mengsel kan stikstof vastleggen. Door de stikstofleverantie aan het gras kan bij een lage N-voorziening toch voldoende, kwalitatief goed ruwvoer worden geproduceerd en met minder N-bemesting worden volstaan. Deze telt niet mee voor Minas. Een redelijk aandeel witte klaver in het grasbestand geeft ook een zeer smakelijk gewas. Een probleem van witte klaver vormt de soms minder goede voorspelbaarheid van het aandeel in het gewas. Een te klein aandeel klaver geeft (bij een lage N-bemesting) een te lage productie, een te groot aandeel geeft een overschot aan onbenutte stikstof en kan de opname en de gezondheid van het vee nadelig beïnvloeden. Bij lage N-bemestingsniveaus (< 250 kg N per jaar) is een aandeel van 30-50 % witte klaver in het bestand vrij optimaal.

Op een proefveld zijn grote verschillen tussen witte klaverassen te zien.

Keuze mengsel

Engels raaigras komt op de meeste eigenschappen gunstig naar voren te komen. Voor vrijwel alle omstandigheden zal het mengsel BG 3 met alleen Engels raaigras zeer geschikt zijn. Wanneer smakelijkheid belangrijk is en er zijn geen problemen met vertrapping van de grasmat of rijshade, dan is het mengsel BG 12 met 100 of 70 % tetraploïd Engels raaigras een goede keus. Ook voor doorzaai komen beide mengsels het meest in aanmerking. Het mengsel BG 4 bevat naast Engels raaigras een flink aandeel timothee. Een betere wintervastheid van dit mengsel zal alleen naar voren komen wanneer er een redelijk aandeel timothee aanwezig blijft. Bij wat meer maaien en op de meer vochthoudende, zwaardere gronden kan het aandeel van timothee wat groter zijn dan op een droge zandgrond met uitsluitend weiden. De smakelijkheid van BG 4 met een redelijk aandeel timothee is zeer goed. Het mengsel BG 11 is veelzijdig en bevat naast Engels raaigras en timothee ook nog beemdlangbloem en veldbeemdgras. De voordelen van deze grassoorten in een mengsels zijn echter beperkt, terwijl enkele jaren na inzaai bij

normaal graslandgebruik, meestal maar weinig van deze soorten overblijft. Inzaai van een mengsel, met daarin ook timothee, beemdlangbloem en veldbeemdgras, heeft meestal dan ook niet zoveel zin.

Om een flinke verlaging van de stikstofbemesting te kunnen realiseren, met behoud van een goede productie, is witte klaver in de grasmat gewenst. In aanmerking komen dan de mengsels BG 1 en BG 5. Deze zijn vergelijkbaar met BG 4 en BG 11, doch bevatten daarbij witte klaver. Een mogelijkheid die de laatste jaren veel wordt toegepast is het los kopen van witte klaverzaad en dit te combineren met bijvoorbeeld het mengsel BG 3, BG 4 of BG 12.

Afhankelijk van de situatie kan de veehouder ook verschillende mengsels inzaaien. Bijvoorbeeld een diploïd en een tetraploïd mengsel of een mengsel met witte klaver. Hiermee kan ingespeeld worden op verschillen tussen percelen en in gebruik en kan ook ervaring opgedaan worden met wat op het bedrijf goed past.

Door de graszaadhandel worden ook mengsels aangeboden die niet een BG aanduiding hebben, maar een eigen merknaam. Van belang is dan te weten welke soorten en in welke verhouding deze aanwezig zijn. Tevens is het minstens zo belangrijk te weten welke rassen in het mengsel voorkomen.

Een mengsel van rassen of één ras van Engels raaigras

BG 3 en BG 12 zijn mengsels die uit alleen de soort Engels raaigras bestaan, waarbij rassen van verschillende vroegheidsgroepen en/of ploïdiegraad worden gebruikt. Uit diverse proeven is gebleken dat een mengsel van rassen van laat (weidetype) en middentijds (laat hooitype) van Engels raaigras niet productiever en beter is dan het gemiddelde van de afzonderlijke rassen. Wil men ten volle profiteren van de positieve eigenschappen van een ras dan is het zeer goed mogelijk één ras als monocultuur in te zaaien. De rassenkeuze verdient dan wel grote aandacht; een matige eigenschap wordt namelijk niet gecamoufleerd. In het rassenonderzoek worden de rassen gedurende vele jaren alleen in monocultuur beproefd. Alleen de beste rassen komen op de rassenlijst. Ook met de inzaai van één ras is prima grasland te verkrijgen.

Keuze juiste rassen

Met de keuze van het mengsel zijn we er nog

niet. De kwaliteit van een mengsel hangt nauw samen met de kwaliteit van de daarin gebruikte rassen. Een juiste rassenkeuze, vooral bij Engels raaigras, is dan ook net zo belangrijk als de mengselkeuze. In de Rassenlijst voor Landbouwgewassen zijn van de rassen die in aanmerking komen voor de mengsels, beoordelingen en beschrijvingen voor de diverse eigenschappen gegeven. Daarnaast geeft het PR de laatste jaren in de zomerperiode ook een **Rassenbericht Grasland** uit. Hierin staan de nieuwste onderzoeksresultaten samengevat van de rassenlijstrassen en van de rassen die in onderzoek zijn voor plaatsing op de rassenlijst. Tussen rassen komen soms flinke verschillen voor in de waardering voor een bepaalde eigenschap. Het verdient daarom aanbeveling die rassen te kiezen die het beste passen bij het gebruiksdoel en de omstandigheden van het in te zaaien perceel. Bij de aankoop van een graszaadmengsel moet men letten op welke rassen in het mengsel zijn gebruikt. Naast mengsels met gemiddelde rassen bieden de meeste graszaadfirma's ook mengsels aan met daarin de beste rassen. Indien een mengsel alleen rassen van de Aanbevelende Rassenlijst bevat, mag een mengsel ook van de kwaliteitsaanduiding "Oranjabandmengsel" worden voorzien.

Het nieuwe rassenbericht is bij het PR te bestellen (zie blz. 48).

